

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 515

din 5 iulie 2017

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Mihaela Senia Costinescu	— magistrat-asistent-șef

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, obiecție formulată de un număr de 51 de deputați aparținând grupurilor parlamentare ale Partidului Național Liberal și Uniunii Salvați România, în temeiul prevederilor art. 146 lit. a) din Constituție și art. 15 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

2. Cu Adresa nr. 2/48.428 din 16 mai 2017, secretarul general al Camerei Deputaților a trimis Curții Constituționale sesizarea formulată, care a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 6.099 din 16 mai 2017 și constituie obiectul Dosarului nr. 1.728A/2016.

3. În **motivarea sesizării de neconstituționalitate**, autorii arată că legea care face obiectul criticilor de neconstituționalitate a fost inițiată de către Guvernul României și are ca scop ameliorarea condițiilor de viață ale persoanelor condamnate penal care execută pedepse privative de libertate în regim de detenție, prin reducerea gradului de supraaglomerare a penitenciarelor în care acestea sunt cazate. Referitor la modul concret de îndeplinire a obiectivelor vizate prin proiectul de lege, Guvernul a propus implementarea unui mecanism în cadrul instituției liberării condiționate, respectiv pentru fiecare perioadă de 30 de zile executate într-un spațiu necorespunzător, chiar dacă acestea nu sunt consecutive, să se considere executate, suplimentar, 3 zile din pedeapsa aplicată. În opinia inițiatorului, această soluție ar reprezenta o măsură de compensare adecvată pentru condițiile materiale necorespunzătoare de detenție, care prezintă avantajul de a contribui la rezolvarea problemei suprapopulării prin accelerarea ieșirii din penitenciare a persoanelor deținute. O particularitate a acestei proceduri este aceea că determinarea părții din durata pedepsei considerate ca executată în compensarea condițiilor necorespunzătoare ar urma să se facă din oficiu, însă acest demers ar avea avantajul de a fi unul administrativ, organizat și unic.

4. Autorii obiecției formulează atât critici de neconstituționalitate extrinsecă, cât și critici de neconstituționalitate intrinsecă.

5. Cu privire la criticile de neconstituționalitate extrinsecă, autorii arată că, pe cale jurisprudențială, Curtea Constituțională a stabilit două criterii esențiale pentru a determina cazurile în care prin procedura legislativă se încalcă principiul bicameralismului: pe de o parte, existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere

ale Parlamentului și, pe de altă parte, existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului. Întrunirea cumulativă a celor două criterii este de natură a afecta principiul constituțional care guvernează activitatea de legiferare a Parlamentului, plasând pe o poziție privilegiată Camera decizională, cu eliminarea, în fapt, a primei Camere sesizate din procesul legislativ.

6. În speță, prin raportare la forma propusă de Guvern, astfel cum a fost modificată și completată de Senat, învederează că forma adoptată de Camera Deputaților conține un număr de 43 de amendamente noi, care aduc legii modificări majore de conținut juridic și se îndepărtează în mod semnificativ de obiectivele avute în vedere inițial. Principalele modificări adoptate de Camera Deputaților vizează: art. 55¹ — „Compensarea în cazul cazării în condiții necorespunzătoare”, unde noțiunea de „spațiu necorespunzător” a fost înlocuită cu aceea de „condiții necorespunzătoare” care, pe lângă situația cazării într-o celulă care asigură o suprafață egală sau mai mică de 4 mp/deținut, cuprinde 5 situații noi, respectiv lipsa accesului la activități în aer liber, lipsa accesului la lumina naturală sau aer suficient ori disponibilitatea de ventilație, lipsa temperaturii adecvate a camerei, lipsa posibilității de a folosi toaleta în privat și de a se respecta normele sanitare de bază precum și a cerințelor de igienă, precum și existența infiltrațiilor, igrasiei și mucegaiului în pereții camerelor de detenție. De asemenea, modificările au ca obiect sfera de aplicare a compensării, care a fost extinsă inclusiv la calcularea pedepsei executate efectiv ca măsură preventivă/pedeapsă în centrul de rețineră și arestare preventivă; numărul de zile considerate efectiv executate, ca măsură compensatorie pentru fiecare perioadă de 30 de zile executate în condiții necorespunzătoare, care a fost majorat de la 3 zile la 6 zile; perioada pentru care se acordă zile considerate ca executate în compensarea cazării în condiții necorespunzătoare se calculează începând cu 24 iulie 2012, data pronunțării de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului a hotărârii în *Cauza Iacov Stanciu contra României*; la art. 87 — „Repartizarea veniturilor” s-a introdus alin. (4), prin care se acordă persoanei condamnate posibilitatea de a renunța în favoarea penitenciarului la veniturile care i se cuvin pentru munca prestată în arest, caz în care munca se consideră neremunerată, iar partea din durata pedepsei care este considerată ca efectiv executată pe baza muncii prestate se calculează potrivit unui regim mai favorabil; la art. 96 — „Partea din durata pedepsei care este considerată ca executată pe baza muncii prestate și/sau a instruirii școlare și formării profesionale”, raporturile dintre numerele de zile de muncă și numerele de zile considerate ca efectiv executate au fost modificate în beneficiul persoanei condamnate; la art. 65 — „Dreptul la convorbiri telefonice” a fost eliminată obligativitatea supravegherii vizuale a persoanelor condamnate în timpul convorbirilor telefonice, care au caracter confidențial; la art. 98 — „Tipurile recompenselor” posibilitatea acordării de recompense în favoarea deținuților care au o bună conduită și prestează muncă în arest a fost înlocuită cu o obligație în acest sens; legea instituie și stabilește componența Comisiei de evaluare a condițiilor de detenție, stabilită pentru fiecare unitate

penitenciară, reglementând competența acesteia; legea stabilește în sarcina Biroului de evidență și organizare a muncii din cadrul fiecărei unități obligația de a ține o fișă de evidență pentru fiecare persoană privată de libertate, în care să se consemneze calculul zilelor câștigate ca urmare a compensării.

7. Având în vedere numărul ridicat de amendamente adoptate de Camera Deputaților, și care nu au făcut obiectul dezbaterilor din Senat, dar mai ales modificarea substanțială a conținutului juridic al legii, autorii sesizării consideră că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 a fost adoptată cu încălcarea principiului bicameralismului, consacrat prin art. 61 alin. (1) și art. 75 din Constituție.

8. În ceea ce privește criticile de neconstituționalitate intrinsecă, autorii sesizării susțin că alin. (2) și (3) ale art. 55¹ din legea supusă controlului nu întrunesc exigențele de claritate, precizie și previzibilitate, fiind astfel incompatibile cu principiul securității juridice, parte a principiului fundamental privind respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor, prevăzut de art. 1 alin. (5) din Constituție. Astfel, textul legal este lipsit de previzibilitate, întrucât conferă noțiunii de „condiții necorespunzătoare” două accepțiuni diferite. Astfel, dacă prin art. 55¹ alin. (2), acestea se definesc prin „cazarea unei persoane în oricare centru de detenție din România care a avut lipsuri la condițiile impuse de standardele europene”, alin. (3) al aceluiași articol consacră o enumerare limitativă a condițiilor care atrag încălcarea standardelor de detenție. Totodată, standardele impuse prin art. 55¹ alin. (3) sunt mult mai ridicate decât cele care derivă din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, urmând a fi considerată cazare în condiții necorespunzătoare nu numai cazarea într-un spațiu mai mic sau egal cu 4 mp/deținut, ci și în cazul nerespectării oricăreia dintre celelalte cinci condiții enumerate.

9. Având în vedere că, potrivit expunerii de motive, instituirea unui sistem de compensare pentru condițiile necorespunzătoare din penitenciare constituie scopul central al actului normativ, autorii apreciază că imprecizia care caracterizează definirea acestei noțiuni se răsfrânge asupra întregului act normativ. Prin urmare, consideră că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 a fost adoptată cu încălcarea principiului securității juridice, parte a principiului legalității, consacrat prin art. 1 alin. (5) din Constituție.

10. De asemenea, autorii mai susțin că, prin raportare la art. 16 alin. (1) din Constituție, coroborat cu art. 6 alin. (1) din Legea nr. 254/2013, dispozițiile art. 87 alin. (4) din legea supusă controlului de constituționalitate sunt incompatibile cu principiul constituțional al egalității în fața legii. În concret, consacrarea legislativă a facultății persoanei condamnate de a renunța la veniturile obținute pentru munca prestată, în vederea aplicării unui regim mai favorabil în ceea ce privește calculul zilelor considerate ca executate pentru zilele de muncă prestate, constituie o discriminare pe bază de avere, întrucât de prevederile art. 87 alin. (4) din lege se vor prevala doar persoanele care, dată fiind situația lor materială, nu vor depinde de sumele care le revin pentru munca prestată.

11. Pentru toate aceste argumente, autorii sesizării solicită admiterea criticilor formulate și constatarea neconstituționalității Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, în ansamblul său.

12. În conformitate cu dispozițiile art. 16 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, precum și Avocatului Poporului, pentru a comunica punctul lor de vedere.

13. **Președintele Camerei Deputaților** a transmis cu Adresa nr. 2/5.449 din 31 mai 2017, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 6.740 din 31 mai 2017, punctul său de vedere, în care arată că, din analiza procedurii legislative a legii

în cauză, se observă faptul că în data de 13 martie 2017, Senatul a adoptat proiectul de lege, potrivit prevederilor art. 76 alin. (3) din Constituție, iar Camera Deputaților a adoptat legea în forma propusă prin raportul Comisiei juridice, de disciplină și imunități, cu amendamentele prevăzute în acesta, în data de 9 mai 2017. Amendamentele s-au raportat la materia avută în vedere de către inițiator, iar modificările aduse de către Camera Deputaților față de forma legii adoptate de Senat nu sunt de natură a imprima diferențe majore de conținut juridic sau o configurație deosebită față de forma legii adoptate de Senat. Astfel, legea adoptată a păstrat obiectul de reglementare al proiectului legislativ inițial, acestuia aducându-i-se unele modificări.

14. Principiul bicameralismului presupune colaborarea celor două Camere în procesul legislativ, iar lipsirea Camerei decizionale de competența sa de a modifica, completa sau respinge legea astfel cum a fost adoptată de Senat ar limita rolul său constituțional, deja adoptat de Camera de reflecție, ceea ce este de neconceput. Prin urmare, apreciază că, în ceea ce privește legea invocată, Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, a operat modificări care nu au deturnat inițiativa legislativă de la finalitatea sa, în sensul stabilit prin jurisprudența Curții Constituționale, fapt pentru care principiul bicameralismului este pe deplin respectat.

15. În ceea ce privește criticile de neconstituționalitate intrinsecă, Președintele Camerei Deputaților arată că susținerile nu pot fi acceptate, deoarece, sub aparența unor critici referitoare la ambiguitatea și neclaritatea textelor de lege, se solicită interpretarea acestora, aspect ce excedează competenței Curții Constituționale. Mai mult, sintagma „condiții necorespunzătoare” nu are două accepțiuni diferite, astfel cum, în mod eronat, afirmă autorii sesizării, având în vedere faptul că alin. (2) al art. 55¹ se referă la „condiții necorespunzătoare”, iar alin. (3) al aceluiași articol definește sintagma „executare a pedepsei în condiții necorespunzătoare”. Făcând trimitere la jurisprudența instanței de la Strasbourg, într-o jurisprudență constantă, Curtea Constituțională a precizat că formularea legilor nu poate prezenta o precizie absolută. Una dintre tehnicile standard de reglementare constă în recurgerea mai degrabă la categorii generale decât la liste exhaustive. Astfel, numeroase legi folosesc, prin forța lucrurilor, formule mai mult sau mai puțin vagi, a căror interpretare și aplicare depind de practică. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept, există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal. Nevoia de elucidare a punctelor neclare și de adaptare la circumstanțele schimbătoare va exista întotdeauna. Deși certitudinea în redactarea unei legi este un lucru dorit, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă, or, legea trebuie să fie capabilă să se adapteze schimbărilor de situație. În jurisprudența sa, Curtea a statuat, în esență, că o noțiune legală poate avea un conținut și înțeles autonom diferit de la o lege la alta, cu condiția ca legea care utilizează termenul respectiv să îl și definească. În caz contrar, destinatarul normei este acela care va stabili înțelesul acelei noțiuni, de la caz la caz, printr-o apreciere care nu poate fi decât una subiectivă și, în consecință, discreționară. În cazul de față, sunt întrunite cerințele de claritate și previzibilitate ale normei juridice, astfel cum au fost decelate în practica instanței de contencios constituțional, iar noțiunile criticate sunt definite de actul normativ care le prevede.

16. Pe de altă parte, se arată că nu poate fi reținută nici obiecția de neconstituționalitate referitoare la instituirea unei discriminări prin Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, respectiv prin art. 87 alin. (4) și art. 96 alin. (1) lit. a)–c). Actul normativ atacat nu instituie o discriminare pe bază de avere, deoarece Parlamentul — unica autoritate legiuitoare — nu stabilește o obligație, ci o facultate a persoanei

condamnate, respectiv aceea de a renunța la veniturile obținute pentru munca prestată. Prin jurisprudența sa, Curtea Constituțională a stabilit, invariabil, că principiul egalității nu înseamnă uniformitate, iar principiul egalității în drepturi trebuie interpretat în sensul reglementării și acordării unui tratament egal, nediscriminatoriu, persoanelor fizice aflate în situații identice sau similare, egalitatea în drepturi fiind o egalitate de șanse pe care Constituția o acordă tuturor cetățenilor.

17. Având în vedere considerentele expuse, Președintele Camerei Deputaților apreciază că sesizarea formulată este neîntemeiată, astfel încât propune respingerea acesteia.

18. **Președintele Senatului și Guvernul** nu au comunicat punctul lor de vedere cu privire la obiecția de neconstituționalitate.

19. La termenul de judecată fixat pentru data de 14 iunie 2017, Curtea, având în vedere cererea de întrerupere a deliberărilor pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, a amânat, în temeiul dispozițiilor art. 57 și art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, pronunțarea asupra cauzei pentru data de 5 iulie 2017, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al Președintelui Camerei Deputaților, raportul judecătorului-raportor, dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, precum și prevederile Constituției, reține următoarele:

20. Curtea a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție și ale art. 1, art. 10, art. 15, art. 16 și art. 18 din Legea nr. 47/1992, să se pronunțe asupra constituționalității prevederilor legale criticate.

21. Obiectul sesizării de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

22. Autorii sesizării susțin că actul normativ criticat contravine prevederilor constituționale ale art. 1 alin. (5) care consacră obligativitatea respectării legii și a Constituției, art. 16 alin. (1) privind principiul egalității în drepturi, art. 61 alin. (1) coroborat cu art. 75 referitor la principiul bicameralismului parlamentar.

23. În vederea soluționării prezentei sesizări, Curtea procedează, mai întâi, la verificarea admisibilității acesteia. Analiza îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a sesizării trebuie realizată prin raportare la art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, potrivit căruia „Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unui dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori.” Astfel, se constată că actul supus controlului de constituționalitate este o lege adoptată de Parlamentul României, sesizarea fiind formulată de un număr de 51 de deputați aparținând grupurilor parlamentare ale Partidului Național Liberal și Uniunii Salvați România, care, potrivit dispozițiilor legale, întrunește calitatea de titular al sesizării.

24. Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal a fost inițiat de Guvernul României și înaintat Senatului României, în calitate de primă Cameră sesizată, la data de 31 ianuarie 2017, pentru a fi luat în dezbateri, în procedură de urgență. Inițiativa legislativă a fost justificată în *expunerea de motive* de necesitatea soluționării problemelor sistemului penitenciar din România privind supraaglomerarea și

condițiile de detenție și are ca scop de a acorda o compensare persoanelor care execută pedepse privative de libertate în condiții de supraaglomerare severă și de a contribui, în același timp la degrevarea penitenciarelor. Astfel, toate persoanele private de libertate vor avea în mod automat vocația de a beneficia de liberarea condiționată, dacă îndeplinesc condițiile stabilite în proiectul de lege.

25. Proiectul de lege a fost însoțit de Avizul Consiliului Superior al Magistraturii, care prin Hotărârea nr. 1.533 din 29 noiembrie 2016 a avizat favorabil inițiativa legislativă, cu observații pe care le consemnează în anexa la hotărâre, precum și de Avizul Consiliului Legislativ, adoptat la data de 31 ianuarie 2017, prin care această autoritate a avizat favorabil proiectul de lege.

26. Proiectul de lege este aprobat, cu amendamente, de Senat, în data de 13 martie 2017, și trimis spre Camera decizională în data de 14 martie 2017. La 9 mai 2017, cu amendamente, Camera Deputaților, în temeiul art. 75 și art. 76 alin. (1) din Constituție, adoptă legea, cu 175 voturi pentru, 85 împotriva, 20 abțineri, și o trimite spre promulgare Președintelui României, în data de 17 mai 2017.

27. În termenul legal, secretarul general al Camerei Deputaților a trimis Curții Constituționale sesizarea formulată de un număr de 51 de deputați cu privire la prezenta obiecție de neconstituționalitate.

28. Examinând sesizarea de neconstituționalitate, Curtea ia act de contextul juridic și social în care legiuitorul își manifestă intervenția modificatoare a legii privind executarea pedepselor și măsurilor privative de libertate. Premisa legiferării o constituie jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, prin care instanța europeană a constatat încălcări ale art. 3 din Convenție, care interzice în termeni categorici tortura sau tratamentele și pedepsele inumane sau degradante, indiferent de comportamentul victimei, în legătură cu condițiile de detenție care au existat de-a lungul anilor în penitenciarele din România, mai ales supraaglomerarea, igiena necorespunzătoare și lipsa asistenței medicale corespunzătoare (a se vedea, printre alte cauze, *Bragadireanu*, nr. 22.088/04, 6 decembrie 2007; *Petrea împotriva României*, nr. 4.792/03, 29 aprilie 2008; *Gagiu împotriva României*, nr. 63.258/00, 24 februarie 2009; *Brândușe împotriva României*, nr. 6.586/03, 7 aprilie 2009; *Măciucă împotriva României*, nr. 25.673/03, 26 august 2009; *Artimenco împotriva României*, nr. 12.535/04, 30 iunie 2009; *Marian Stoicescu împotriva României*, nr. 12.934/02, 16 iulie 2009; *Eugen Gabriel Radu împotriva României*, nr. 3.036/04, 13 octombrie 2009; *V.D. împotriva României*, nr. 7.078/02, 16 februarie 2010; *Dimakos împotriva României*, nr. 10.675/03, 6 iulie 2010; *Coman împotriva României*, nr. 34.619/04, 26 octombrie 2010; *Dobri împotriva României*, nr. 25.153/04, 14 decembrie 2010; *Cucolaș împotriva României*, nr. 17.044/03, 26 octombrie 2010; *Micu împotriva României*, nr. 29.883/06, 8 februarie 2011; *Fane Ciobanu împotriva României*, nr. 27.240/03, 11 octombrie 2011; și *Onaca împotriva României*, nr. 22.661/06, 13 martie 2012). Constatările Curții vizează multe penitenciare din România, răspândite pe întreg teritoriul, precum București—Jilava, București—Rahova, Giurgiu, Ploiești, Gherla, Aiud, Mărgineni, Timișoara, Botoșani, Târgu Ocna, Mândrești, Poarta Albă, Târgșor, Baia Mare, Galați și Craiova.

29. În Cauza *Iacov Stanciu împotriva României*, nr. 35.972/05, 24 iulie 2012, Curtea europeană a luat act de faptul că statul român a luat unele măsuri generale, inclusiv modificări legislative, pentru a remedia problemele structurale legate de supraaglomerare și de urmările acesteia — condițiile de detenție necorespunzătoare. Curtea a apreciat acest progres, care în cele din urmă poate contribui la îmbunătățirea condițiilor generale de viață și igienă în penitenciarele din România. Cu toate acestea, având în vedere recurența problemei în litigiu, eforturile constante și pe termen lung, precum adoptarea unor măsuri suplimentare, trebuie continuate pentru a ajunge la o deplină conformitate cu art. 3 și 46 din Convenție (paragraful 196).

30. În principiile generale pe care le-a evocat cu privire la incidența art. 3 din Convenție, instanța europeană a statuat, în paragraful 166 al hotărârii menționate mai sus, că „măsurile privative de libertate aplicate persoanei pot implica uneori un element inevitabil de suferință sau umilire. Totuși, suferința și umilirea implicate nu trebuie să depășească acel inevitabil element de suferință sau umilire legat de o anumită formă de tratament sau pedeapsă cu caracter legitim. Referitor la persoanele private de libertate, Curtea a subliniat deja în cauzele anterioare că un deținut nu pierde, prin simplul fapt al încarcerării sale, apărarea drepturilor sale garantate prin convenție. Din contră, persoanele aflate în detenție au o poziție vulnerabilă, iar autoritățile au obligația să le apere. În temeiul art. 3 din Convenție, statul trebuie să se asigure că o persoană este deținută în condiții compatibile cu respectarea demnității sale umane, că modul și metoda de executare a măsurii nu o supun la stres sau greutăți care depășesc nivelul inevitabil de suferință inerent în detenție și că, date fiind nevoile practice ale detenției, sănătatea și bunăstarea sa sunt asigurate în mod adecvat”.

31. Lipsa acută a spațiului în celelele penitenciarului are o pondere sporită ca aspect ce trebuie luat în considerare la soluționarea întrebării dacă condițiile de detenție care fac obiectul plângerii au fost „degradante” din perspectiva art. 3 din Convenție (a se vedea *Karalevičius împotriva Lituaniei*, nr. 53.254/99, 7 aprilie 2005). În cazurile anterioare, în care reclamantii au avut la dispoziție mai puțin de 3 mp de spațiu vital, Curtea a constatat că supraaglomerarea era suficient de gravă încât să justifice, de la sine, constatarea încălcării art. 3 din convenție (a se vedea, printre altele, *Sulejmanovic împotriva Italiei*, nr. 22.635/03, 16 iulie 2009; *Lind împotriva Rusiei*, nr. 25.664/05, 6 decembrie 2007; *Kantjyrev împotriva Rusiei*, nr. 37.213/02, 21 iunie 2007; *Andrey Frolov împotriva Rusiei*, nr. 205/02, 29 martie 2007; și *Labzov împotriva Rusiei*, nr. 62.208/00, 16 iunie 2005).

32. Pe de altă parte, în alte cazuri, în care supraaglomerarea nu era suficient de gravă încât să constituie de la sine o problemă în sensul art. 3 din convenție, Curtea a remarcat alte aspecte ale condițiilor fizice de detenție ca fiind relevante pentru evaluarea respectării articolului menționat. Aceste elemente includeau, în special, existența ventilației, accesul la lumină naturală sau aer curat, caracterul adecvat al instalațiilor de încălzire, conformitatea cu cerințele sanitare fundamentale și posibilitatea folosirii toaletei în intimitate. Prin urmare, chiar și în cazurile în care o celulă mai mare era în litigiu — cu dimensiuni de 3 până la 4 mp/deținut — Curtea a constatat încălcarea art. 3 deoarece problema spațiului era cumulată cu lipsa ventilației și iluminatului constatate (a se vedea, de exemplu, *Babushkin împotriva Rusiei*, nr. 67.253/01, 18 octombrie 2007; *Ostrovcar împotriva Moldovei*, nr. 35.207/03, 13 septembrie 2005; și *Peers*, nr. 28.524/95, CEDO 2001-III) sau lipsa intimității indispensabile în viața cotidiană a deținutului [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Belevitskiy împotriva Rusiei*, nr. 72.967/01, 1 martie 2007; *Valașinas*, nr. 44.558/98, CEDO 2001-VIII; *Khudoyorov împotriva Rusiei*, nr. 6.847/02, CEDO 2005X (fragmente); și *Novoselov împotriva Rusiei*, nr. 66.460/01, 2 iunie 2005]. Mai mult, obligația statului, prevăzută la art. 3 din Convenție, de a proteja bunăstarea fizică a persoanelor private de libertate a fost interpretată ca incluzând obligația de a le asigura asistența medicală necesară (a se vedea, de exemplu, *Hurtado împotriva Elveției*, hotărârea din 28 ianuarie 1994, seria A nr. 280-A, avizul Comisiei; și *Istratii și alții împotriva Moldovei*, nr. 8.721/05, 8.705/05 și 8.742/05, 27 martie 2007).

33. Curtea Constituțională reține că obligațiile stabilite de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în sarcina statelor membre ale Convenției reprezintă **standarde minimale de protecție cu privire la interzicerea torturii sau tratamentelor și pedepselor inumane sau degradante, în legătură cu condițiile de detenție din penitenciare**, standarde pe care

statele sunt obligate să le transpună în măsurile legislative sau administrative interne.

34. Așa fiind, pornind de la cele statuate de instanța europeană în vasta sa jurisprudență, legiuitorul român a adoptat legea supusă prezentului control de constituționalitate, lege care va fi analizată în continuare de instanța constituțională în raport cu criticile formulate de autorii obiecției.

35. Analizând criticile de neconstituționalitate extrinsecă, Curtea reține cele statuate prin Decizia nr. 710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 358 din 28 mai 2009, potrivit cărora „Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării, iar structura sa este bicamerală, fiind alcătuit din Camera Deputaților și Senat. Principiul bicameralismului, astfel consacrat, se reflectă însă nu numai în dualismul instituțional în cadrul Parlamentului, ci și în cel funcțional, deoarece art. 75 din Legea fundamentală stabilește competențe de legiferare potrivit cărora fiecare dintre cele două Camere are, în cazurile expres definite, fie calitatea de primă Cameră sesizată, fie de Cameră decizională. Totodată, ținând seama de indivizibilitatea Parlamentului ca organ reprezentativ suprem al poporului român și de unicitatea sa ca autoritate legiuitoare a țării, Constituția nu permite adoptarea unei legi de către o singură Cameră, fără ca proiectul de lege să fi fost dezbătut și de cealaltă Cameră. Art. 75 din Legea fundamentală a introdus, după revizuirea și republicarea acesteia în octombrie 2003, soluția obligativității sesizării, în anumite materii, ca primă Cameră, de reflecție, a Senatului sau, după caz, a Camerei Deputaților și, pe cale de consecință, reglementarea rolului de Cameră decizională, pentru anumite materii, a Senatului și, pentru alte materii, a Camerei Deputaților, tocmai pentru a nu exclude o Cameră sau alta din mecanismul legiferării”.

36. De asemenea, dezbaterile parlamentare a unui proiect de lege sau a unei propuneri legislative nu poate face abstracție de evaluarea acesteia în plenum celor două Camere ale Parlamentului. Așa fiind, modificările și completările pe care Camera decizională le aduce asupra proiectului de lege sau propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia avută în vedere de inițiator și la forma în care a fost reglementată de prima Cameră. Altfel, se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legifereze în mod exclusiv, ceea ce contravine principiului bicameralismului (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 472 din 22 aprilie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 336 din 30 aprilie 2008).

37. Pe cale jurisprudențială (Decizia nr. 710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 358 din 28 mai 2009, Decizia nr. 413 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 4 mai 2010 sau Decizia nr. 1.533 din 28 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 905 din 20 decembrie 2011), Curtea a stabilit două criterii esențiale pentru a se determina cazurile în care prin procedura legislativă se încalcă principiul bicameralismului: pe de o parte, existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului. Întrunirea cumulativă a celor două criterii este de natură a afecta principiul constituțional care guvernează activitatea de legiferare a Parlamentului, plasând pe o poziție privilegiată Camera decizională, cu eliminarea, în fapt, a primei Camere sesizate din procesul legislativ.

38. Cu toate acestea, stabilind limitele principiului bicameralismului, prin Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, Curtea a observat că aplicarea acestui principiu nu poate avea ca efect „deturnarea rolului de Cameră de reflecție a primei Camere sesizate [...] în sensul că aceasta

ar fi Camera care ar fixa în mod definitiv conținutul proiectului sau propunerii legislative (și, practic, conținutul normativ al viitoarei legi), ceea ce are drept consecință faptul că cea de-a doua Cameră, Camera decizională, nu va avea posibilitatea să modifice ori să completeze legea adoptată de Camera de reflecție, ci doar posibilitatea de a o aproba sau de a o respinge". Sub aceste aspecte, „este de netăgăduit că principiul bicameralismului presupune atât conlucrarea celor două Camere în procesul de elaborare a legilor, cât și obligația acestora de a-și exprima prin vot poziția cu privire la adoptarea legilor; prin urmare, lipsirea Camerei decizionale de competența sa de a modifica sau completa legea astfel cum a fost adoptată de Camera de reflecție, deci de a contribui la procesul de elaborare a legilor, ar echivala cu limitarea rolului său constituțional și cu acordarea unui rol preponderent Camerei de reflecție în raport cu cea decizională în procesul de elaborare a legilor. Într-o atare situație, Camera de reflecție ar elimina posibilitatea Camerei decizionale de a conlucra la elaborarea actelor normative, aceasta din urmă putându-și doar exprima prin vot poziția cu privire la propunerea sau proiectul de lege deja adoptat de Camera de reflecție, ceea ce este de neconceput". În consecință, Curtea a reținut, prin Decizia nr. 624 din 26 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 937 din 22 noiembrie 2016, că art. 75 alin. (3) din Constituție, atunci când folosește sintagma „decide definitiv” cu privire la Camera decizională, nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune ca proiectul sau propunerea legislativă adoptată de prima Cameră sesizată să fie dezbătută în Camera decizională, unde i se pot aduce modificări și completări. Însă, în acest caz, Camera decizională nu poate modifica substanțial obiectul de reglementare și configurația inițiativei legislative, cu consecința deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator.

39. *Analiza modificărilor adoptate în Camera decizională cu privire la legea supusă controlului de constituționalitate.* Pornind de la premisa că legea este, cu aportul specific al fiecărei Camere, opera întregului Parlament, apreciem că autoritatea legiuitoare trebuie să respecte principiile constituționale în virtutea cărora o lege nu poate fi adoptată de către o singură Cameră. Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, inițiată de Guvernul României și transmisă Parlamentului, este adoptată de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, cu o serie de modificări și completări față de forma adoptată de Senat, amendamente care fac obiectul controlului de constituționalitate în prezenta cauză.

40. Din analiza comparativă a conținutului normativ al actelor adoptate în prima Cameră sesizată (Senatul), respectiv în Camera decizională (Camera Deputaților), Curtea observă că, pe de o parte, prima Cameră sesizată (Senatul, în ședința plenului din 13 martie 2017) aduce o serie de completări legii inițiate de Guvern, modificând toate articolele proiectului de lege, iar, pe de altă parte, Camera decizională (Camera Deputaților, în ședința plenului din 9 mai 2017) aduce completări legii inițiate de Guvern, modificând o serie de dispoziții adoptate de prima Cameră sesizată. Astfel, compensarea în cazul cazării în condiții necorespunzătoare devine incidentă, pe lângă situația cazării într-o celulă care asigură o suprafață egală sau mai mică de 4 mp/deținut, și cu privire la 5 situații noi, respectiv lipsa accesului la activități în aer liber, lipsa accesului la lumina naturală sau aer suficient ori disponibilitatea de ventilație, lipsa temperaturii adecvate a camerei, lipsa posibilității de a folosi toaleta în privat și de a se respecta normele sanitare de baza precum și a cerințelor de igienă, precum și existența infiltrațiilor, igrasiei și mușgaiului în pereții camerelor de detenție. Noile dispoziții care reglementează condițiile necorespunzătoare sunt determinate strict de legiuitor și vizează același scop al legiferării — necesitatea soluționării problemelor sistemului penitenciar din România privind supraaglomerarea și condițiile de detenție, și

intră în marja de apreciere a Camerei decizionale de a asigura într-un mod cât mai concret realizarea acestui scop.

41. De asemenea, Curtea reține că extinderea sferei de aplicare a compensării și la calculul pedepsei executate efectiv ca măsură preventivă/pedeapsă în centrul de rețineri și arestare preventivă este menită să elimine posibile discriminări sub aspectul operabilității acestui beneficiu, atâta vreme cât legea în vigoare prevede deducerea din pedeapsa închisorii a duratei măsurilor preventive privative de libertate.

42. Cu privire la majorarea numărului de zile considerate efectiv executate, ca măsură compensatorie pentru fiecare perioadă de 30 de zile executate în condiții necorespunzătoare, de la 3 zile la 6 zile, Curtea constată că stabilirea nivelului acestui prag este un element care ține în exclusivitate de opțiunea legiuitorului, Camera decizională având libertatea de a dispune sub acest aspect pe baza unor considerente de oportunitate, apreciate în funcție de scopul legii și de perioada în care se estimează a fi atins acest scop. Aceleași argumente susțin și opțiunea Camerei decizionale pentru perioada pentru care se acordă zile considerate ca executate în compensarea cazării în condiții necorespunzătoare, care se calculează începând cu 24 iulie 2012, data pronunțării de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului a hotărârii în Cauza *Iacov Stanciu contra României*, această normă fiind, de altfel, cuprinsă în proiectul de lege inițiat de Guvern.

43. În ceea ce privește modificarea art. 87 referitor la repartizarea veniturilor în sensul acordării posibilității persoanei condamnate de a renunța în favoarea penitenciarului la 40% din veniturile care i se cuvin pentru munca prestată în arest, caz în care munca se consideră neremunerată, iar partea din durata pedepsei care este considerată ca efectiv executată pe baza muncii prestate se calculează potrivit unui regim mai favorabil, modificarea art. 96 din lege referitor la partea din durata pedepsei care este considerată ca executată pe baza muncii prestate și/sau a instruirii școlare și formării profesionale, în sensul că raportul dintre numerele de zile de muncă și numerele de zile considerate ca efectiv executate este mai favorabil persoanei condamnate, precum și modificarea art. 98 din lege referitor la tipurile recompenselor, sub aspectul înlocuirii posibilității acordării de recompense în favoarea deținuților care au o bună conduită și prestează muncă în arest cu o obligație în acest sens, Curtea reține că aceste reglementări nu reprezintă altceva decât metode alternative care concurează la realizarea finalității legii adoptate.

44. Referitor la componența Comisiei de evaluare a condițiilor de detenție, stabilită pentru fiecare unitate penitenciară și competența acesteia, precum și la sarcina Biroului de evidență și organizare a muncii din cadrul fiecărei unități de a ține o fișă de evidență pentru fiecare persoană privată de libertate, în care să se consemneze calculul zilelor câștigate ca urmare a compensării, Curtea observă că acestea reprezintă norme cu caracter tehnic, de organizare a executării legii, care au ca finalitate tocmai buna administrare a activității pe care o implică intrarea în vigoare a noilor prevederi legale. De altfel, dispoziții având un atare scop au fost luate în dezbateri și în fața primei Camere sesizate, în proiectul de lege adoptat de Senat fiind cuprinse o serie de astfel de reglementări.

45. În fine, în ceea ce privește modificarea art. 65 — „*Dreptul la convorbiri telefonice*”, eliminarea obligativității supravegherii vizuale a persoanelor condamnate în timpul convorbirilor telefonice, care au caracter confidențial, reprezintă o măsură care se încadrează în spiritul actului normativ adoptat, și anume sporirea condițiilor calitative ale detenției în penitenciare, sub aspectul drepturilor și libertăților individuale, care trebuie să dobândească eficacitate prin intermediul garanțiilor reglementate de lege.

46. În concluzie, Curtea observă că, deși forma adoptată de Senat, Cameră de reflecție, diferă de cea adoptată de Camera Deputaților, Cameră decizională, între cele două forme ale legii

nu există diferențe majore de conținut, legea finală dând substanță și efectivitate scopului urmărit de inițiator, Guvernul României. Curtea constată, astfel, că legea, în redactarea pe care a adoptat-o Camera Deputaților, nu se îndepărtează în mod esențial de textul adoptat în Senat, și nici nu deturneză obiectivele urmărite de inițiativa legislativă, prin modificările aduse, Camera Deputaților reglementând norme care au fost puse în dezbaterea Senatului, ca primă Cameră sesizată, elementele novatoare nefiind semnificative, de substanță, ci, dimpotrivă, ele circumscriindu-se complementar obiectului de reglementare a legii inițiate de Guvern.

47. Bicameralismul nu înseamnă ca ambele Camere să se pronunțe asupra unei soluții legislative identice, în Camera decizională putând exista abateri inerente de la forma adoptată de Camera de reflecție, desigur, fără schimbarea obiectului esențial al proiectului de lege/proponerii legislative. A nega posibilitatea Camerei decizionale de a se îndepărta de la forma votată în Camera de reflecție ar însemna limitarea rolului său constituțional, iar caracterul decizional atașat acesteia devine iluzoriu. S-ar ajunge la un veritabil mimetism în sensul că cea de-a doua Cameră se va identifica, în ceea ce privește activitatea sa legislativă, cu prima Cameră, neputându-se îndepărta în niciun fel de la soluțiile legislative pentru care a optat prima Cameră, ceea ce este contrar, până la urmă, chiar ideii de bicameralism.

48. Prin umare, nu se poate susține încălcarea principiului bicameralismului atât timp cât legea adoptată de Camera decizională se referă la aspectele principale pe care le-a avut în vedere propunerea/proiectul de lege în forma sa însușită de Camera de reflecție. În acest sens, modificările aduse formei adoptate de Camera de reflecție trebuie să cuprindă o soluție legislativă care păstrează concepția de ansamblu a acesteia și să fie adaptate în mod corespunzător, prin stabilirea unei soluții legislative alternative/complementare care nu se abate de la forma adoptată de Camera de reflecție, în condițiile în care aceasta este mai cuprinzătoare sau mai bine articulată în cadrul ansamblului legii, cu realizarea anumitor coroborări inerente oricărei modificări (a se vedea în acest sens Decizia nr. 765 din 14 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 134 din 21 februarie 2017).

49. Având în vedere cele anterior expuse, Curtea constată că dispozițiile legale criticate nu încalcă art. 61 alin. (2) din Constituție; din contră, modul în care a fost adoptată legea criticată constituie o aplicare a principiului bicameralismului, caracterizat printr-o strânsă conlucrare și colaborare între cele două Camere ale Parlamentului.

50. Analizând criticile de neconstituționalitate intrinsecă, Curtea reține că obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 55¹ alin. (2) și (3) din legea criticată, în raport cu art. 1 alin. (5) din Constituție, are în vedere modul defectuos în care legiuitorul și-a exercitat competența de legiferare, autorii sesizării susținând că textele legale sunt lipsite de previzibilitate, întrucât conferă noțiunii de „condiții necorespunzătoare” două accepțiuni diferite, pe de o parte, referindu-se la centre de detenție din România care au avut lipsuri la condițiile impuse de standardele europene, și, pe de altă parte, consacrand o enumerare limitativă a condițiilor care atrag încălcarea standardelor de detenție, urmând a fi considerată cazare în condiții necorespunzătoare nu numai cazarea într-un spațiu mai mic sau egal cu 4 mp/deținut, ci și nerespectarea oricăreia dintre celelalte cinci condiții impuse de lege.

51. Noțiunea de previzibilitate a legii poate fi analizată sub aspectul modului în care destinatarul normei receptează conținutul normativ adoptat de legiuitor, a capacității acestuia de a înțelege norma în scopul de a-și adecva comportamentul, de a se conforma prescripției legale. Din această perspectivă, previzibilitatea legii impune legiuitorului ca normele pe care le edictează să fie clare, ușor de înțeles, fără un conținut echivoc, precise, în corelare cu întreg ansamblul normativ.

52. Referitor la cerințele de claritate, precizie și previzibilitate ale legii, Curtea Constituțională a statuat în jurisprudența sa, prin Decizia nr. 732 din 16 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 27 ianuarie 2015 (paragraful 29), că trăsătura esențială a statului de drept o constituie supremația Constituției și obligativitatea respectării legii (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr. 232 din 5 iulie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 727 din 15 noiembrie 2001, Decizia nr. 234 din 5 iulie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 558 din 7 septembrie 2001, sau Decizia nr. 53 din 25 ianuarie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 90 din 3 februarie 2011) și că „Statul de drept asigură supremația Constituției, corelarea tuturor legilor și tuturor actelor normative cu aceasta” (Decizia nr. 22 din 27 ianuarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 17 martie 2004), ceea ce înseamnă că aceasta „implică, prioritar, respectarea legii, iar statul democratic este prin excelență un stat în care se manifestă domnia legii” (Decizia nr. 13 din 9 februarie 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 178 din 26 aprilie 1999). În acest sens, prin Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 123 din 19 februarie 2014, paragraful 225, Curtea a reținut că una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative și că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat. Astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate — care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist — să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, Decizia nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 16 august 2011, Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia nr. 447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 674 din 1 noiembrie 2013).

53. Raportând aceste considerente de principiu la speța dedusă controlului, Curtea apreciază că nu poate fi reținută critica potrivit căreia textele de lege ar fi impredictibile din perspectiva stabilirii sferei noțiunii de „condiții necorespunzătoare”. Prin enumerarea cazurilor care pot fi calificate „necorespunzătoare”, legiuitorul a limitat în mod expres situațiile în care devin incidente normele care acordă compensări în favoarea persoanelor aflate în stare de detenție, tocmai pentru a elimina orice posibilitate de echivoc în interpretarea sintagmei de „lipsuri la condițiile impuse de standardele europene”. Din analiza normelor criticate rezultă în mod clar că intenția legiuitorului a fost aceea de a circumscrie sfera de aplicare a noilor dispoziții doar la ipotezele enumerate, care sunt determinate în mod clar și previzibil, facilitând judicioasa interpretare și aplicare a legii de către organele competente.

54. Pentru aceste argumente, Curtea constată că obiecția de neconstituționalitate raportată la prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție este neîntemeiată.

55. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate, potrivit căreia, prin raportare la art. 16 alin. (1) din Constituție, coroborat cu art. 6 alin. (1) din Legea nr. 254/2013, dispozițiile art. 87 alin. (4) din legea supusă controlului de constituționalitate sunt incompatibile cu principiul constituțional al egalității în fața legii, întrucât consacră facultatea persoanei condamnate de a renunța la veniturile obținute pentru munca prestată, în vederea aplicării unui regim mai favorabil în ceea ce privește calculul zilelor considerate ca executate pentru zilele de muncă prestate,

fapt ce determină, în opinia autorilor sesizării, o discriminare pe bază de avere, Curtea apreciază că nici aceasta nu este întemeiată.

56. Potrivit dispozițiilor în vigoare, respectiv a art. 83 din Legea nr. 254/2013, care reglementează regimul de prestare a muncii de către persoanele condamnate la pedepse privative de libertate, munca în penitenciar poate fi remunerată sau neremunerată și se realizează în regim de prestări de servicii pentru persoane fizice sau persoane juridice, în interiorul ori exteriorul penitenciarului, în regie proprie, pentru activități cu caracter gospodăresc necesare penitenciarului, în caz de calamitate, în caz de voluntariat, precum și în alte cazuri, în condițiile legii.

57. Durata muncii prestate de persoanele condamnate este cea prevăzută de legislația muncii, iar plata muncii se realizează, în temeiul art. 86 alin. (2) din lege, în raport cu programul de muncă, veniturile realizate neputând fi mai mici decât salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată. Veniturile realizate de persoanele condamnate pentru munca prestată nu constituie venituri salariale și se impozitează potrivit prevederilor legale care reglementează impunerea veniturilor realizate de persoanele fizice. Veniturile se încasează de către administrația penitenciarului în care se află persoana condamnată și, potrivit art. 87 din lege, se repartizează după cum urmează: 40% din venit revine persoanei condamnate, care poate folosi pe durata executării pedepsei privative de libertate 90% din acesta, iar 10% se consemnează pe numele său, la Trezoreria Statului, urmând să fie încasat în momentul punerii în libertate, 60% din venit revine administrației penitenciarului, constituind venituri proprii care se încasează, se contabilizează și se utilizează potrivit dispozițiilor legale privind finanțele publice.

58. Dispozițiile art. 86 alin. (3) prevăd că munca prestată pentru activități cu caracter gospodăresc necesare penitenciarului, în caz de calamitate sau pe bază de voluntariat nu este remunerată.

59. În temeiul art. 96 din Legea nr. 254/2013, partea din durata pedepsei care este considerată ca executată pe baza muncii prestate, în vederea acordării liberării condiționate, se calculează diferit, ținând seama de caracterul remunerat (5 zile executate pentru 4 zile de muncă) sau neremunerat al muncii (4 zile executate pentru 3 zile de muncă).

60. Noile dispoziții, introduse prin legea supusă controlului de constituționalitate, prevăd posibilitatea persoanei condamnate

care prestează muncă remunerată de renunța în favoarea penitenciarului la un procent din veniturile care i se cuvin, potrivit legii, situație în care munca aferentă acestor venituri este considerată muncă neremunerată, ceea ce determină aplicarea regimului juridic mai favorabil cu privire la durata pedepsei care este considerată ca executată pe baza muncii prestate, în vederea acordării liberării condiționate.

61. În ceea ce privește incidența prevederilor art. 16 alin. (1) din Constituție, Curtea Constituțională a statuat, în jurisprudența sa, că discriminarea semnifică reglementarea unui regim juridic diferit pentru persoane aflate în situații similare. Însă, din perspectiva prezentei critici de neconstituționalitate, Curtea reține că persoanele care optează pentru renunțarea la o parte din veniturile care li se cuvin pentru munca prestată în penitenciar, caz în care munca se consideră neremunerată, cu consecința că partea din durata pedepsei care este considerată ca efectiv executată pe baza muncii prestate se calculează potrivit unui regim mai favorabil, se află într-o situație juridică diferită de cea a persoanelor care nu fac o atare opțiune, aspect ce justifică instituirea *eo ipso* de către legiuitor a unui regim juridic diferit cu privire la posibilitatea valorificării de către acestea a beneficiilor legale. Astfel, „discriminarea” pretinsă de autorii sesizării este una strict conjuncturală, fiind rezultatul comparării a două situații diferite, în care persoane care, deși se află în aceeași situație juridică, își exercită diferit drepturile prevăzute de lege, în urma exprimării unei opțiuni personale care determină incidența sau nu a normei legale criticate. În mod obiectiv și rezonabil, opțiunea exprimată, cu consecința determinării incidenței unui atare beneficiu, plasează persoanele condamnate în situații diferite, reprezentând o problemă exclusivă de aplicare a legii, care nu poate constitui o sursă de discriminare între persoanele în cauză. Tratatul diferit stabilit de lege este urmarea situațiilor diferite în care persoanele aflate în detenție se situează ca efect al atitudinii active sau pasive sub aspectul renunțării în favoarea penitenciarului la o parte din veniturile care i se cuvin pentru munca prestată în arest, iar nu consecința unei opțiuni a legiuitorului, transpusă în norma legală, care să poată fi supusă controlului de constituționalitate.

62. În concluzie, Curtea constată că obiecția de neconstituționalitate raportată la prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție este neîntemeiată.

63. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

SENATUL ROMÂNIEI

Respinge, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate formulată de un număr de 51 de deputați aparținând grupurilor parlamentare ale Partidului Național Liberal și Uniunii Salvați România și constată că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal este constituțională în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 5 iulie 2017.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent-șef,
Mihaela Senia Costinescu